

Crònica d'una tragèdia silenciada

El 7 de gener de 1972, un aparell d'Iberia s'estavellava a l'illa d'Eivissa i deixava 104 víctimes. Vint-i-sis anys després encara no s'han esclarit suficientment les causes d'aquest sinistre. Els detalls dormen al fons dels arxius militars de Saragossa.

Havien viscut uns dies de Nadal ben tranquils en una ciutat mitjana de la Ribera Alta del País Valencià.

Un premi impagable després d'haver passat tantes setmanes fora de casa, a Formentera, lliurats a la dura feina de paletes. Ara, però, calia tornar a l'illa. Els nouvinguts de l'Europa moderna, alemanys, anglesos... frisaven per veure construïdes les seues confortables torres en aquell càlid racó de la Mediterrània que acabaven de descobrir. Als jornalers de la construcció

els calia, doncs, enfilars sense tardança el vol cap a Eivissa a fi de poder embarcar-se des d'allà cap a l'illa de Formentera. El viatge, però, tindria finalment un desenllaç inesperat. La tragèdia els engoliria en el seu convuls batec.

"Prepareu una cervesa, que ja arribem". 7 de gener de 1972. A les 12.05 del migdia un avió del tipus Caravelle, amb matrícula EC-ATV, de la companyia Iberia volava amb destinació a Eivissa. A l'avió viatjaven passatgers d'Al-

gemésí, Tavernes Blanques, Burjassot, València i Alacant.

L'avió era pilotat pel comandant José Luis Ballester Sepúlveda, un home de mirada penetrant, amb milers d'hores de vol a les espatlles. A les 12.15 hores, però, tan sols deu minuts abans de l'hora prevista per aterrar, el Caravelle perdia la comunicació amb la torre de control de l'aeroport d'Eivissa. L'última frase provinent de la tripulació que va poder escoltar-se a la torre de control fou: "Prepareu una cervesa, que ja arribem".

Totes les alarmes saltaren de sobte. Just després des del port de Sant Antoni sortiren cinc embarcacions a la recerca de l'aparell. La recerca, però, fou infructuosa.

El Caravelle s'havia estavellat contra les Roques Altes, a uns 350 metres sobre el nivell del mar, al terme de la població de Sant Josep de sa Talaia, a vuit quilòmetres de l'aeroport d'Eivissa.

L'accident tingué un cruel i sinistre saldo. Resultaren morts 89 adults, 9 nens i els sis membres de la tripulació: les hostesses Pilar Merino i Pilar Miravet, el comandant José Luis Ballester, l'auxiliar de vol Manuel Fernández Cuesta, el mecànic Vicente Rodríguez i el segon pilot Jesús Montesinos.

L'únic testimoni dels fets fou Joan Ribas Ribas, habitant d'un petit mas del Morteret, el qual va veure l'avió volar a baixa altura fins que va desaparèixer del seu camp de visió precedit d'una gran explosió.

Membres de l'exèrcit, convenientment persuadits per una bona dosi de conyac, es passaren tota la nit recollint els trossos dels cadàvers al cim de les Roques Altes. Els taüts baixaven des de la muntanya lligats amb cordes a causa del mal estat de la carretera. Algun testimoni presencial d'aquella macabra nit arribà a assegurar que el tros més gran no feia els cinc quilograms.

Al lloc dels fets, es presentà també el llavors president de la companyia Iberia, Jesús Romeo Gorría, amb un equip de tècnics a fi de dirigir una investigació que esclariés les causes reals del terrible accident. Romeo Gorría, que havia estat ministre de Treball del règim franquista durant vuit anys abans de presidir Iberia, mai no va trobar la caixa negra de l'avió, o almenys mai no ho va comunicar de manera oficial als familiars dels sinistrats. En l'actualitat, Romeo Gorría, apartat de tota activitat pública, ha refusat, a través de terceres persones de la seua confiança, fer cap tipus de declaració a EL TEMPS sobre l'incident.

Oficialment, doncs, Iberia només va explicar als familiars de les víctimes en un breu comunicat que

Iberia digué que tot havia estat a causa d'una errada humana. Per als familiars de les víctimes, l'explicació resulta insuficient.

l'accident —el més important fins aleshores de l'aviació civil espanyola— s'havia produït a causa d'una errada humana.

El pilot s'adonà, segons abans, que estava a punt de col·lidir, i en conseqüència féu un intent desesperat de fer remuntar l'aparell, deducció que es desprèn de la part de l'avió que va rebre l'impacte: la panxa.

Alguns comandants aeris van comentar en aquell moment que l'efecte dels núvols en el front de la destinació —un efecte que obtura la visió i que molt sovint obliga els pilots a descendir— havia estat la causa del sinistre.

D'altres pensen que tal vegada va fallar l'altímetre de l'avió i que per tant, la causa darrera cal atribuir-la a un error tècnic, sense que per falta de dades s'haja pogut comprovar aquest punt.

Desconcert entre els familiars de les víctimes. Tres mesos després de la tragèdia els familiars de les víctimes van desplaçar-se fins a Eivissa. Entre els pins de les Roques Altes encara restaven grans fragments del Caravelle escampats pel terra, un seguit de petits objectes pertanyents a les víctimes i fins i tot algunes peces de roba.

Josefa López Corts va perdre el seu marit, Joan Silvestre, que llavors tenia 39 anys, la seua germana María de 21 anys, i el seu cunyat Ramón Requena. Josefa recorda que a terra va trobar el jersei que duia posat el seu home el dia de l'accident: "estava com un cuc, tot cremat, davall d'un arbust".

Dolors Sanchis Franch perdé també el seu marit, Vicent Ferrís, de 45 anys. Dolors encara necessita recórrer als tranquil·litzants per tal de conciliar el son. "Mai podré viure en pau —assegura emocionada— fins que no arribe a saber exactament què va passar". A la seua habitació encara guarda l'únic que

D'esquerra a dreta i de dalt a baix, l'hostessa Pilar Merino; el comandant José Luis Ballester; l'auxiliar Manuel Fernández Cuesta; l'hostessa Pilar Miravet; el mecànic Vicente Rodríguez i el segon pilot Jesús Montesinos. Alguns pensen que tal vegada va fallar l'altímetre de l'avió i que per tant, la causa darrera de l'accident cal atribuir-la a un error tècnic, sense que per falta de dades s'haja pogut comprovar aquest punt.

D'esquerra a dreta, Dolors Sanchis, Josefa López i Rosa Pla, familiars de les víctimes de l'accident d'aviació de Sant Josep de sa Talaia. A la foto de la dreta, Jesús Romeo Gorría, llavors president d'Iberia.

RAFA GIL

ARXIU / EFE

va quedar del seu marit: un rellotge amb les agulles aturades a les dotze i vint i un esquerdat bolígraf de metall. Dolors encara recorda amargament com va assabentar-se dels fets: "Els familiars de les víctimes que érem d'Algemesí ho sabérem a les set de la vesprada. Molta gent del poble ho havia escoltat per la ràdio però ningú no va atrevir-se a dir-nos-ho. A mi, m'ho digueren en una botiga on havia anat a comprar un sedal... encara em vénen ganes de plorar quan recorde que el meu marit m'havia demanat paper i sobre per escriure'm mentre esperava la barca que l'havia de dur a Formentera... Quan pense que jo estava molt preocupada perquè se n'havia anat molt constipat... A les set i mitja varen arribar els d'Iberia al poble però a l'ajuntament ja feia estona que estaven posades les llistes dels qui havien mort. El carrer anava ple de gom a gom de gent però ningú no s'atrevia a dir res... poc temps després arribaren també els directius dels bancs per captar els possibles diners que arribaren amb les indemnitzacions".

"El 25 d'abril del mateix any, Iberia -prosegueix Dolors- ens va citar a les seues dependències del carrer de la Pau de València. Ens digueren de paraula que tot havia estat una errada humana. Ens indemnitzaren amb 400.000 pessetes per mort i amb 10.000 pessetes per farcell. Des d'aquell dia no hem rebut cap altra explicació dels fets... Les autoritats ho van fer tot molt de pressa... Tots els familiars dels passatgers del Caravelle s'han

esvaït des de llavors". Dolors Sanchis, llavors de 46 anys d'edat, es va quedar sense cap paga de viduïtat perquè al seu marit li faltaven 200 jornals per pagar a la seguretat social. Si li hagueren aplicat la llei vigent al dia 7 de gener del 72 no haguera tingut cap problema, però l'administració optà per aplicar-li la que havia entrat en vigència el dia 23 d'aquell mes. A Dolors, vídua i amb certa edat ja, li esperaven anys molt difícils.

Molts d'aquests familiars continuen pensant encara a hores d'ara que es va cometre una injustícia amb ells. Fins i tot hi ha qui dubta de l'explicació oficial, com és el cas de la filla de Dolors Sanchis, Lola, que afirma: "com és possible que un pilot expert com aquell s'estavellara a tan baixa altura? Alguns advocats ens van dir llavors que si l'accident haguera estat provocat per algun defecte de l'aparell, hauríem pogut arribar a cobrar entre nou i deu milions de pessetes. Ni tan sols sabem si es va trobar la caixa negra. Res...".

Rosa Pla, que va perdre el seu jove marit, Joan Francesc López, quan era embarassada d'una xiqueta, coincideix amb Lola Ferrís: "A ningú no li convé que se sàpiga la veritat. Què haguera passat si en aquell moment s'explica que l'avió potser tenia algun defecte tècnic? Crec que no ho sabrem mai".

Un arxiu tancat a clau i pany. La companyia Iberia desconeix encara avui com trobar les dades tècniques de l'accident ocorregut l'any 72. D'altra banda, Aviació

Civil s'exculpa de la seua ignorància sobre el sinistre tot objectant que l'organisme va ser creat l'any 1974. La veritat, però, és que si hi ha un expedient de l'accident, aquest es tracta de les Diligències Prèvies número 10/72, "*de procedimiento judicial en su día definitivamente concluido y archivado mediante decreto Auditoriado del Teniente General Jefe de la 3ª Región Aérea (Zaragoza) de fecha 23 de octubre de 1974*", segons consta a la notificació feta en resposta a EL TEMPS quan es va sol·licitar la reobertura de la causa. Reobertura que va ser denegada en dues ocasions perquè el Tribunal Militar Territorial Tercer, amb seu a Barcelona, va entendre que la reobertura podia violar els drets a la intimitat i a la imatge de les persones afectades.

Les raons vertaderes per les quals el Caravelle va estavellar-se a Eivissa són, doncs, ara com ara, un secret zelosament guardat per la jurisdicció militar.

No obstant això, i d'acord amb el que afirma amargament Dolors Sanchis: "en cas d'haver-hi responsables, qui seuria al banc dels acusats? Tots els diners del món tampoc no em tornaran el meu marit".

Avui dia només un petit cementiri, emplaçat en uns terrenys cedits per l'Ajuntament d'Eivissa, i un petit monument, fet a Formentera amb els diners recollits pels paletes de l'illa, recorden aquella tragèdia que el règim franquista va tenir a bé ocultar.

Francesc Viadel